

ויזרע יצחק

שנה י'

פרשת "מטות מסעי" הפטרה: "שמעו דבר ה' כח' תמוז תשע"ז	יוצא לאור ע"י מדרשת "ויזרע יצחק" ע"ש יצחק בן חמו בר אסתר ז"ל	זמני השבת פניסה יציאה ר"ת	י"ב 19:07	ת"א 19:25	חיפה 19:15
			י"ג 20:24	ת"ב 20:26	20:27
			י"ד 21:12	ת"ג 21:09	21:10

הגיגים לפרשת השבוע

"וישלחו אתם משה אלף למוטה לצבא אתם ואת פינזוס בן אלעזר הכהן" (במדבר לא' ו)

מבאר ה"אור החיים" הקדוש שהטעם שכפל הכתוב פעמיים את המילה "אותם" הוא כדי לרמוז לנו שפנחס היה שקול כנגד כולם, והטעם שמששה בחר את פנחס שיצא בראש הצבא ולא בחר ביהושע או במישהו אחר היה גם כן במחשבה ובחכמה "מהתחכמות הנקמה", כי פנחס הוא זה אשר קינא קנאת ה' ועשה בהם שפטים מופלאים, וזה מראה שיש בו כח מופלא להשמיד את כל האומה הטמאה.

"אותם ואת פינזוס" (במדבר לא' ו)

"שהלך לנקום נקמת יוסף אבי אמו" (רש"י)

מבאר ה"כלי יקר" שהסיבה שפנחס נשלח לנקום את נקמת ה' במדיין הוא ללא ספק משום שהיה לו את אומץ הלב והעזות להילחם בהם יותר מאשר לאלעזר או משהו אחר היות וכבר נפלו לפניו ונמסרו בידו, וכיון שהתחיל את המצוה היה לו להביא את העניין לידי גמר המצוה, כי אם "מצוה גוררת מצוה" קל וחומר שחלק מהמצווה יגרור את כולה. והטעם שמששה לא הלך הוא משום שמששה גדל במדין והוא חשש שאם אנשי המלחמה יתרשלו באיזה דבר יתלו את החיסרון במשה ויאמרו שהוא חס על המקום אשר בו גדל.

"והרבות מכס לה" (במדבר לא' כז)

מבאר הרמב"ן שהמכס הזה שנתנו בני ישראל מהשלל שהביאו ממלחמת מדיין הוא המכס היחיד שניתן לכהנים וללוויים והסיבה למתן המכס היא מפני שהיה שלל מנקמת ה' בארץ שלא ניתנה לישראל לנחלה, אבל מהשלל של מלחמת סיחון ועוג לא נתנו לכהנים וללוויים כלום, כיון שנאמר להם וחלק לא יהיה לך בתוכם (במדבר יח' ט) אפילו בבזה לא יהיה לכם חלק.

"ונקרב את קרבן ה'" (במדבר לא' ג)

מדגיש ה"משך חכמה" שהפקודים אמרו "קרבן ה'" ולא אמרו "קרבן לה'", כלומר הם ראו והבינו שכל מה שנעשה איתם לא היה בדרך הטבע אלא היה זה בהשגחה מופלגת מאת ה'. לכן אמרו "ונקרב את קרבן ה'", כלומר אנחנו לא מקריבים קרבן משלנו אלא הקרבן הוא של ה', הקב"ה נתן לנו ואנחנו מקריבים את "קרבן ה'", שהוא היה שלו טרם שהקרבנו אותו, "ואנן משולחן גבוה קא זכינן". לכן לא אמרו "ונקרב קרבן לה'". וזה כמו שאמר דוד: "ומידך נתננו לך" (דברי הימים א, כט' יד). וזו גם כוונת הכתוב: "ואל הלוויים תדבר ואמרת אליהם כי תקחו מאת בני ישראל את המעשר אשר נתתי לכם מאתם בנחלתכם, והרימותם ממנו תרומת ה' מעשר מן המעשר" (במדבר יח' כו) כלומר אין זה תרומה משלכם, אלא היא משל ה' אשר על פי ציווי תורתו "תקחו מאת בני ישראל", אחרי שהם יגעו, חרשו, קצרו, טחנו, דשו וכו', ואתם באים ולוקחים מכוח ציווי התורה. ואם כן ודאי שהוא "תרומת ה'" שהוא שלו קודם שתפרישו, ואתם אוכלים משולחנו של מקום, ולכן לא אמר "תרומה לה'". ולמרות שלא היתה לכם יגיעה והמעשר בא לכם בחנם ובלא טורח אלא על פי ה', ובכל זאת "נחשב לכם תרומתכם כדגן מן הגורן" (במדבר יח' כז) כמו שמפריש איש ישראל משלו, שה' מחשיב לכם זאת לצדקה גמורה.

"גד ה' נשמת אדם" העלון מוקדש לעילוי נשמת כל מתי ישראל ובכללם:

הרה"ג אליהו דרעי זצ"ל בן סוליקה נלב"ע כג' אייר תשע"ז

דוד כהן בן שמחה ז"ל נלב"ע ד' שבט תשע"ז תנצב"ה

מעוניין לקבל את העלון ישירות לתיבת הדוא"ל שלך? שלח מייל לכתובת: Yossef.Benhamo@gmail.com

העלון מיוסד לעילוי נשמת

חביבה חיה בנימין בת גורג'יה ז"ל
נלב"ע י"א ניסן תשס"ז

יצחק בנימין בר שורין ז"ל
נלב"ע י"ג אדר ב' תשל"ג
תנצב"ה

יצחק בן חמו בר אסתר ז"ל
נלב"ע י"ג אדר ב' תשס"ה

"וידבר משה אל ראשי המטות לבני ישראל" (במדבר ל' ב)

מבאר ה"נעם אלימלך" שכאשר הצדיק רוצה להמשיך שפע על עם ישראל הוא צריך לחבר עמו את שאר הצדיקים ועל ידי הדיבור שהוא מדבר עמם הוא משפיע שפע לכל עם ישראל והחיבור הזה אל שאר הצדיקים מסייע בידו לסתום מעליו את פי המקטרג, מה שאין כן אם הצדיק מנסה לעשות זאת כשהוא לבדו שאז הוא צריך כוח גדול ויד חזקה להשתיק את המקטרג שלא ישלוט בו. וזה מה שאמר משה: "איכה אשא לבדי" (דברים א' יב) כלומר כאשר אני לבדי, ללא התחברות אל שאר צדיקים, זה נחשב למשא עלי הרצון להמשיך לכם את צורככם. לפי זה ניתן להבין את הפסוק שלפנינו: "וידבר משה אל ראשי המטות", כלומר משה חיבר את עצמו עם שאר הצדיקים. "לבני ישראל", כמו שאמר "בשביל ישראל", כדי להמשיך להם שפע. וזוהי גם כוונת הכתוב "עורי צפון ובואי תימן" (שיר השירים ד' טז) כלומר הסיבה שעל ידה תעורר את הצפון, "עורי צפון", שהכוונה היא להוריד שפע של פרנסה כפי שנאמר "מצפון זהב יאתה" (איוב לז' כב) היא על ידי "ובואי תימן", אתה צריך להגיע למדרגות תימן בבחינת "הרוצה להחכים ידרים" (ב"ב כה:), דהיינו דרך ההתחברות אל הצדיקים והחכמים.

"ויצבאו על מדין כאשר צוה ה' את משה" (במדבר לא' י)

לכאורה אחת ממטרות המלחמה היתה יכולה להיות הרצון להשיג רכוש רב מהביזה שיבזזו את המדיינים, כפי שאכן קרה בסוף, שהיה להם רכוש גדול ושללו ביזה גדולה ממדיין במלחמה הזו, אלא, אומר רבי לוי יצחק מברדיצ'ב ב"קדושת לוי" שהכתוב מעיד על בני ישראל שכאשר הם נלחמו לא עלתה להם הכוונה הזו כלל לראש, אלא כל כוונתם במלחמה היתה לעשות את צווי ה'. וזה מה שנאמר ויצבאו על מדין "כאשר צוה ה' את משה" רק בגלל ציווי ה' למשה ולא משום סיבה צדדית אחרת.

"ועבדיך יעשו כאשר אדוני מצוה... ועבדיך יעברו כל זולתן צבא כאשר אדוני דובר" (במדבר לב' כז)

צריך להבין מה פשר הכפילות בדברי בני גד ובני ראובן, בתחילה אמרו למשה שיעשו "כאשר אדוני מצוה" ובסוף אמרו שיעשו "כאשר אדוני דובר"? מסביר רבינו החיד"א ב"פני דוד" על פי המובא ברש"י על הפסוק "גדרות צאן נבנה" שהם חסו על הממון יותר מאשר על הבנים והראיה היא שהקדימו את מקניהם לטפם, אמר להם משה לא כן, עשו את העיקר עיקר, קודם "בנו לכם ערים לטפכם", ורק אחר כך "גדרות לצאנכם". ועל זה עונים בני גד ובני ראובן "עבדיך יעשו כאשר אדוני מצוה" כלומר, אדוני צודק בזה שיש לדאוג לבנים יותר מאשר על הממון, וכעת שינו את הסדר ואמרו "טפינו נשינו מקנינו וכל בהמתנו", ברישא אדם והדר בהמה. ואחרי זה אמרו "מקנינו וכל בהמתנו" והיה שארית הצאן. ומה שהוסיפו "ועבדיך יעברו כאשר אדוני דובר" אמרו זאת למרות שאין זה ציווי של משה, הם הקדימו והתחייבו לכך אך מצד המורא והכבוד הם תלו את הדבר במשה ואמרו "כאשר אדוני דובר".

"אלה עימות האנשים אשר יזולו לכם את הארץ אלעזר הכהן ויהושע בן-נון" (במדבר לד' יז)

"אשר ינחלו לכם, בשבילכם, כל נשיא ונשיא אפוטרופוס לשבטו, ומחלק נחלת השבט למשפחות ולגברים ובורר לכל אחד ואחד חלק הגון, ומה שהם עושין יהיה עשוי כאלו עשאו שלוחים. (רש"י)

הכתוב מזכיר תחילה אלעזר ואחר כך את יהושע כי יהושע יצא על פיו של אלעזר. בהמשך הכתוב מזכיר עשרה שבטים ואת הנשיא של כל אחד מעשרת השבטים הללו, אך את השבטים ראובן וגד לא מזכיר הכתוב כיון שהם כבר לקחו את חלקם מעבר לירדן מזרחה. ומתחיל הכתוב למנות את שמות הנשיאים משבט יהודה ואילך אך רק ממטה דן הזכיר הכתוב את תואר הנשיאות ואמר "ולמטה בני דן נשיא בקי בן יגלי". ונשאלת השאלה, כיון שכולם היו נשיאים שנאמר "נשיא אחד נשיא אחד ממטה תקחו", מדוע לא הזכיר הכתוב את התואר נשיא רק משבט דן ואילך? מתרץ רבינו בחיי שלא הוצרך הכתוב להזכיר שכלב הוא הנשיא כי הדבר היה כבר מפורסם מאז המרגלים שכתוב עליהם "כל נשיא בהם" (במדבר יג), גם בשבט שמעון לא הוזכר נשיא משום מעשה זמרי בן סלוא שהיה נשיאם לכן לא זכה שבט שמעון שיקרא עליו נשיא אפילו אחרי מותו של זמרי, לשבט בנימין לא הזכיר הכתוב נשיא משום המעשה של "פלגש בגבעה".

"וישב בה ער מות הכהן הגדול" (במדבר לה' כה)

אומר ה"ספורנו" שהעונש הזה שאינו קצוב ואינו קבוע הוא משום שהגלות היא עונש על רצח בשוגג, ויש מספר מינים של שגגות ולא כל השגגות שוות, יש מהן הקרובות לאונס ויש מהן הקרובות למזיד, ולכן הגלות היא לזמן שונה בין כל רוצח ורוצח לפי סוג השגגה, יש מי שתהיה שגגתו מעט קודם מיתת הכהן ומי שימות בזמן הגלות לפני שימות הכהן וזה במשפט ה' שיעניש את השוגג כפי מדרגת שגגתו.

לרפואת כל חולי עמו ישראל ובכללם: אליהו בן חמו בר אסתר

הארות והערות ניתן להפנות לטלפון: 052-3268315 או בדוא"ל: Yossef.Benhamo@gmail.com

גמ"ח "יד יצחק": מבחר תפילין רש"י (ספרדי, אשכנזי, איטר) גמ"ח "בית יצחק": ספרים ל"חנוכת בית" ו"ברית יצחק"

חברת הבקשות "מאיר השחר": לימוד פיוטים ובקשות נוסח מרוקו בהדרכת ע"ה יוסף בן חמו

מדרשת "ויזרע יצחק": שיעור "דף יומי" בהדרכת ע"ה יוסף בן חמו בית כנסת "שבת אחים" נוה גן פ"ת 21:30-30:20

לבירור פרטים ולהשאלה - טלפון: 052-3268315